Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anuncĭurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena *R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner.*
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 38)

„Gazeta" ese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Dumineca 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
la administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 207.—Anulŭ LVI. Braşovŭ, Dumineca, 19 Septemvre (1 Octomvre) 1893.

Nou abonamentŭ
la
„GAZETA TRANSILVANIEI"

Cu 1 Octomvre 1893 st. v.

se deschide nou abonamentŭ, la care învitămŭ pe toţĭ amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unŭ anŭ	12 fl.
pe şése lunĭ	6 fl.
pe trei lunĭ	3 fl.

Pentru România şi străinătate:

pe unŭ anŭ	40 francĭ
pe şése lunĭ	20 „
pe trei lunĭ	10 „

Abonamente la numerele cu data de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unŭ anŭ	**2 fl.**
pe şése lunĭ	**1 fl.**

Pentru România şi străinătate:

pe unŭ anŭ	**8 francĭ**
pe şése lunĭ	**4 „**

Abonarea se póte face mai uşorŭ prin **mandate postale.**

Administraţiunea
„Gazetei Transilvaniei".

Este mulţumitŭ ţĕranulŭ românŭ?

Braşovŭ, 18 Septemvre v.

Bubue lumea şi ţéra de strigătele unguresci în contra Românilorŭ şi a celorlalte naţiunĭ nemaghiare. Ca şi când ne-amŭ afla în ajunulŭ unei marĭ rĕsmiriţe, contrarii noştri ne învinuescŭ pe toţĭ: Românĭ, Slovacĭ, Sêrbĭ ş. a. că amŭ voi sĕ rĕsturnămŭ statulŭ ungurescŭ, că amŭ fi duşmanĭ de mórte ai naţiei maghiare.

Deputaţii ungurĭ din dietă pregătescŭ interpelaţii cătră miniştri şi punŭ la cale petiţii cătră dietă, tóte cu scopŭ de a arăta, că guvernulŭ e prea îngăduitorŭ cu naţionalităţile şi în deosebĭ cu Românii şi că este neapĕratŭ de lipsă ca în viitorŭ sĕ se ia mĕsurĭ multŭ mai stricte în contra lorŭ.

Nicĭ chiar persóna monarchului nostru nu o cruţă fanaticii ungurĭ din oposiţiă. Acum se ridică în contra rĕspunsului, ce l'a datŭ Maiestatea Sa episcopilorŭ românĭ la Boroş-Şebişŭ şi pretindŭ ca dieta sĕ tragă la rĕspundere guvernulŭ, pentru că „nu şi-a împlinitŭ datoria," de a îndemna pe Monarchŭ sĕ dojenéscă mai aspru pe Episcopĭ şi pe credincioşii lorŭ românĭ „trădătorĭ de patriă".

Şi tóte acestea învinuirĭ şi clevetirĭ rĕutăciólse urmărescŭ scopulŭ de a ne înfăţişa înaintea ţĕrii, a Domnitorului nostru şi a lumei europene ca pe nisce rĕsvrĕtitorĭ, carĭ n'amŭ avé nicĭ o causă de a fi nemulţumiţĭ, ci amŭ fi seduşĭ şi amăgiţĭ numai de aţîţările unorŭ agitatorĭ din întru şi din afară, carĭ viséză de-o mare Daco-româniă şi de aceea uneltescŭ în contra esistenţei statului ungarŭ.

Numai în curêndŭ s'a publicatŭ în Berlinŭ o broşură anonimă, editată de „asociaţiunea scriitorilorŭ", în care mişcarea nóstră naţională, care de sute de anĭ nu urmăresce altă ţîntă, decâtŭ a redobêndi egala nóstra îndreptăţire naţională, este timbrată ca o agitaţiune în contra statului ungarŭ, a monarchiei şi a dinastiei, dicêndu-se, că cei ce luptă pentru drepturile şi libertatea Românilorŭ asupriţĭ, nu viséză, decâtŭ de-o „mare Româniă".

In acéstă broşură, plătită negreşitŭ din fondurile secrete dela Budapesta, sĕ susţine, că nemulţumirea între Românĭ nu e generală, că poporulŭ „sĕ simte fórte bine în liberalulŭ statŭ ungarŭ" şi că numai vre-o 10,000 de cărturarĭ românĭ, mai multŭ orăşenĭ (preoţĭ, învĕţătorĭ, medicĭ, studenţĭ etc.) iau parte la mişcarea naţională, ca duşmanĭ declaraţĭ ai statului ungurescŭ.

Şi audiţĭ acuma ce se dice în acea scriere despre sătenii noştri:

„Românii sătenĭ trăiescŭ în pace „cu agricultura şi crescerea vitelorŭ, „n'au nicĭ o pricepere pentru viéţa „mai înaltă politică şi-şĭ clatină gânditorĭ capulŭ încungiuratŭ de plete „lungĭ, décă le vorbesce cineva de „viitorulŭ strălucitŭ alŭ naţiunei ro„mâne şi-i provócă sĕ conlucre la „liberarea de „sub jugulŭ ungurescŭ". „Jugŭ ungurescŭ? Ţĕranulŭ românŭ „nu înţelege acésta de feliu. Elŭ „este asiguratŭ în proprietatea sa, „*în ţĕră suntŭ judecătorĭ drepţĭ şi lui „puţinŭ îi pasă, décă judecătorulŭ însem„néză pe hârtia albă* a actelorŭ sale „*semne românescĭ, maghiare, séu chine„zescĭ.* — ţĕranului îi ajunge sĕ scie „că elŭ, décă are dreptate în céertă „cu cineva, *va avé dreptate şi înaintea „judecătoriei;* este mulţumitŭ, că *limba „românéscă, biserica şi obiceiurile nu i „suntŭ atinse* şi se bucură, că'şĭ póte „trimite copii în şcolĭ românescĭ; „décă copii mai învaţă şi *limba un„gurescă,* sîrguinciosulŭ ţĕranŭ pri„vesce acésta ca unŭ câştigŭ prac„ticŭ"....

Ce diceţĭ la acésta descriere a ţĕranului românŭ? Nu vĕ simţiţĭ fericiţĭ ca în sînulŭ lui Avramŭ, când audiţĭ ce drepţĭ suntŭ judecătorii voştri şi cum vi-se face dreptate la deregătoriile şi judecătoriile ţĕrii, când vedeţĭ cum nu suntŭ de locŭ atinse limba, biserica şi obiceiurile vóstre şi cum copii voştri buchiséză ungurésce până ce le iese pĕrulŭ prin căciulă?

Ce dicŭ ţĕranii noştri românĭ, când li-se spune, că n'au nicĭ o pricepere pentru o sórte mai bună, că nu înţelegŭ de feliu ce va sĕ dică „jugŭ ungurescŭ" şi că nu dorescŭ, ca némulŭ lorŭ sĕ aibă unŭ viitorŭ vrednicŭ de elŭ şi de jertfele ce le-a adusŭ şi le aduce pentru patriă şi Domnitorŭ?

Celŭ ce a scrisŭ rêndurile de mai susŭ spune, că a trăitŭ între Românĭ. Décă este aşa, atuncĭ n'a avutŭ ochĭ sĕ védă, orĭ că şi-a împrumutatŭ ochelarii dela vestitulŭ renegatŭ Moldován Gergely, la a căruia pamflete se provócă şi din carĭ şi-a culesŭ tóte datele.

Apoi, cinstite jupâne, Ungurŭ, Neamţŭ ce vei fi, de ce nu te-ai dusŭ odată sĕ vedĭ când esecutorulŭ ungurescŭ cu protectorii sĕi jidovĭ băteau toba pe moşia unui ţĕranŭ românŭ? Atuncĭ ai fi înţelesŭ mai multe şi mai adevĕrate despre „drepţii judecătorĭ" şi „dreptele judecăţĭ", de carĭ au parte sătenii noştri; ai fi înţelesŭ décă în adevĕrŭ le pasă aşa de puţinŭ de ceea ce însémnă judecătorulŭ pe „hârtia albă" a actelorŭ; ai fi aflatŭ în nouĕdecĭ de casurĭ din o sută, că ţĕranulŭ se vaetă, că n'a avutŭ cine sĕ-i tălmăcéscă cum se cade hârtiile unguresci, ce iau venitŭ dela judecătoriă, că mergêndŭ acolo n'a putŭtŭ sĕ se'nţelégă cu judele, care e Ungurŭ şi nu scie românesce, că acesta a scrisŭ ce a scrisŭ pe „hârtia albă" şi acum ţĕranului i-se vinde casa şi moşia pentru nimica tótă şi elŭ cu nevastă şi cu copii rĕmânŭ pe drumurĭ peritorĭ de fóme!....

Cum sĕ se sêmţă ţĕranulŭ românŭ „asiguratŭ în proprietatea sa",

---

FOILETONULŬ „GAZ TRANS."

Smaranda Babei*).

Vêntulŭ de tómnă suflă în hornŭ, ajunge vatra, spulberă cenuşa, desvĕlindŭ tăciunii, luminândŭ pentru o clipă păreţii negrii şi podulŭ încovoiatŭ alŭ unei locuinţe omenescĭ.

Pe o laviţă din fundulŭ odăiei se necăjesce sĕ adórmă Trifonŭ Podarulŭ.

Câte o-dată furia Crivĕţului ajungea într'atâtŭ, în câtŭ mica căscióră a Podarului se cutremura, şi singurulŭ geamŭ de la ferĕstră dîrdîea ca gura unei peţitorĭ.

La fiă-care sufiare Trifonŭ ridica capulŭ, îşĭ făcea cruce şi trăgea sumanulŭ pe capŭ, lăsândŭ picióreIe cu opincele rupte desvĕlite.

— Smarando, isprăvesce odată, spuse el necăjitŭ; ce te totŭ învîrtescĭ şi ardĭ opaiţulŭ...., nu'ţĭ ajunge câtŭ e diua de mare?!

In altă despărţitură a odăiei, de după cuptorŭ, Smaranda, nevasta Podarului, la oglinda rotundă de unŭ banŭ, se pieptăna.

Pĕrulŭ ei despletitŭ, lungŭ şi frumosŭ, o învĕlea până la brîu.

— Afurisito, ce totŭ vrăjescĭ acolo? aşĭ vré sĕ sciu pentru cine..., ér vr'unŭ nătărău.... ciuma dracului! bodogănia Trifonŭ de sub sumanŭ.

— Dormĭ, décă dormĭ, nespălatule! ce totŭ te aninĭ de mine?

— Stînge opaiţulŭ, dicŭ...

— Dómne, Dómne! urmă Smaranda, ce pĕcate avui de luai răpciugosulŭ ăsta, toţĭ ómenii, ca ómenĭ, numai elŭ stă diulica tologitŭ acasă, séu la cârciumă..

— Pe cine prohodeştĭ acolo, ciumo? stinge opaiţulŭ, dicŭ, că nu potŭ dormì, şi vino de te culcă şi tu.

— Adormire ai sĕ adormĭ, sĕ nu te mai scolĭ! Cine dracu te aduse pe capulŭ meu, sĕ nu mai putredéscă în vecĭ!

Se făcu o tăcere în odaie, numai afară vêntulŭ totŭ urmà vuetulŭ sĕu, dér acum lovia în gémŭ cu nisce grunzĭ de zăpadă udă: pămêntulŭ pe icĭ pe colea devenise bălţatŭ.

Rîulŭ, de vale de casă, urla între pietre, şi când viforulŭ mai înceta, s'audea cum valurile se loveau de malŭ şi de luntrea Podarului legată de-o salcie.

— Pe cine aştepţĭ, ciumo? vino, dicŭ, de te culcă....

De după sobă Smaranda, mâniósă, aruncă o ólă şi o sparse.

— Pe dracu aşteptŭ, nespălatule! îlŭ aşteptŭ, sĕ ştii! ce sĕ cautŭ la tine?

Smaranda eşi de după despărţitură, trecu pe lângă bărbatŭ şi puse opaiţulŭ pe masă. Trifonŭ trase sumanulŭ cu picióreIe descoperindŭ unŭ capŭ mare, pletosŭ, cu faţa négră roşcată, stricată de vărsatŭ, cu nisce ochĭ micĭ, şi c'unŭ nasŭ turtitŭ, par'că era lovitŭ cu lopata.

Cu capulŭ ridicatŭ, sprijinitŭ pe unŭ cotŭ, cu ochiĭ înfundaţĭ, mâniosŭ privea la nevastă.

— Ce, nu m'ai vĕdutŭ urîtule?

O suflare de vêntŭ sgâlţînă ferĕstra şi totŭ odată aduse unŭ strigătŭ de pe cel-l'altŭ malŭ.

— Audĭ, Trifóne?... Tînĕra femee ridicà capulŭ şi asculta.

— N'am nimica....

— Ascultă!

— N'am ce asculta; pe vêntulŭ ăsta, cine dracu se póte duce; sĕ mĕ rĕstornĭ vrei?

— Póte, că cine-va are trebuinţă?

— Sĕ aibă! Dér ce ţiĭ tu aşa de multŭ ca sĕ plecŭ? Óre nu cum-va aştepţĭ ér vr'unŭ drăguţŭ?

— Ucigă-te crucea, sĕ te ucigă, pletosule!

Trifonŭ trase sumanulŭ din nou şi se învĕlì pe capŭ. De pe cel-l'altŭ malŭ se mai audì o împuşcătură.

Cine-va se grăbesce! N'audĭ Trifóne? scólă pĕcătosule, mĕ facĭ sĕ mĕ ducŭ eu.

— Sciu, că ai vré dumnéta sĕ te lasŭ, ér sĕ-mĭ aducĭ pe cine scie în casă, ca mai deunădĭ...

— Plesniţ'ar ochii!

Trifon nĕcăjitŭ ridicà capulŭ, sudui de cruce şi slobodi picióreIe în josŭ. Elŭ se afla în nedumirire, sĕ plece, séu nu. Pe de o parte era în folosulŭ lui sĕ câştige cei doi gologani, cari 'i se cuvenea dela fiăcare trecĕtorŭ, pe de alta, frica sĕ nu se rĕstórne, şi alta şi mai mare, sĕ nu cum-va sĕ vie cine-va sĕ-i facă Smarandei curte.

Elŭ mai stĕtu cu picióreIe slobodite, se mai scărpinà la céfă, pe urmă luà căciula, trase sumanulŭ pe umeri, şi eşi înjurândŭ pe celŭ, care nicĭ nóptea n'are astêmpĕrŭ, şi nu dă pace ómenilorŭ bunĭ sĕ se odihnéscă.

Omĕtulŭ acum înălbise pămêntulŭ, vêntulŭ ridica sloiurĭ şi le asvêrlea în faţa luntraşului, de-i astupa ochii.

Smaranda îndreptà opaiţulŭ, îşĭ potrivi mărgelele la gâtŭ, dete o şuviţă de pĕrŭ după ureche şi aştepta. Ne mai putêndŭ de nerăbdare, mereu se uita pe geamŭ. In depărtare abia se zărea figura lui Trifon, care deslegase luntrea şi o potrivea pe apă. In timpulŭ ăsta, se mai audi o împuşcătură

*) Din „Schiţe şi Novele", de *Victorŭ Crassescu*, (Basarabeanu).